

EUROPESE CENTRALE BANK
BANKENTOEZICHT

Gids inzake de beoordeling van aanvragen voor een vergunning als fintechkredietinstelling

BANKENTOEZICHT

Maart 2018

BANKTILSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1 Inleiding	4
1.1 Achtergrond van de Gids	4
1.2 Wat is een fintechbank?	4
1.3 Beoordeling van vergunningaanvragen betreffende fintechbanken	5
2 Geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan	7
Kader 1 De beoordeling van de geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan	7
3 Geschiktheid van aandeelhouders	8
Kader 2 De beoordeling van de geschiktheid van de aandeelhouders	9
4 Organisatorische structuur	10
4.1 Goedkeuring van kredietrisico en governance	10
Kader 3 De beoordeling van kredietscorebepaling ('credit scoring') en governance	10
4.2 Risico's op het gebied van IT	12
Kader 4 De beoordeling van risico's op het gebied van IT	13
4.3 Uitbesteding, met inbegrip van clouddiensten	13
Kader 5 De beoordeling van de uitbesteding van activiteiten	13
4.4 Gegevensbeheer ('data governance')	14
Kader 6 De beoordeling van het gegevensbeheer	15
5 Programma van werkzaamheden	16
Kader 7 De beoordeling van het programma van werkzaamheden	16
6 Kapitaal, liquiditeit en solvabiliteit	18
6.1 Aanvangskapitaal	18
6.2 Liquiditeit	18
Afkortingen	20

Voorwoord

In dit document worden de begrippen "bank" en "kredietinstelling" door elkaar heen gebruikt.

Als gevolg van de technologische innovatie in de bankensector betreedt een groeiend aantal entiteiten met een fintechbedrijfsmodel de financiële markt. Deze ontwikkeling komt tot uitdrukking in het toenemende aantal door de Europese Centrale Bank (ECB) ontvangen aanvragen voor een vergunning als kredietinstelling afkomstig van dergelijke entiteiten. Deze vergunningaanvragen betreffende "fintechbanken" worden in deze Gids behandeld en hebben betrekking op kredietinstellingen zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 1, punt 1, van de Verordening kapitaalvereisten (Capital Requirements Regulation – CRR).¹

"Fintech" is een verzamelbegrip dat een grote verscheidenheid aan bedrijfsmodellen omvat. Deze Gids heeft in overeenstemming met de verantwoordelijkheden van de ECB betrekking op bancaire bedrijfsmodellen waarbij de ontwikkeling en levering van bankproducten en -diensten op technologische innovatie zijn gebaseerd.

Het beleid van de ECB betreffende de verlening van een vergunning als bank binnen het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (Single Supervisory Mechanism – SSM), zoals dat is vastgelegd in de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen, geldt tevens als de vergunningverlening een fintechbank betreft. De ECB heeft als taak ervoor te zorgen dat fintechbanken over de vereiste vergunning beschikken en risicobeheersingskaders hebben ingevoerd waarmee deze banken de uit hun werkerrein voortvloeiende risico's kunnen voorzien, begrijpen en aanpakken. Evenzo geldt dat fintechbanken aan dezelfde normen moeten voldoen als andere banken en dat voor fintechbanken een vergelijkbaar regime moet gelden.

Het doel van deze Gids is verbetering van de transparantie voor mogelijke aanvragers van een vergunning als fintechbank en vergroting van hun inzicht in de procedure en criteria die de ECB bij de beoordeling van vergunningaanvragen hanteert. Met deze transparantie wordt ook bijgedragen aan het vergemakkelijken van het aanvraagproces. De Gids is technologie-neutraal, dat wil zeggen dat deze niet bedoeld is om de markttoetreding door fintechbanken te stimuleren of te ontmoedigen. De Gids is niet juridisch bindend, maar vormt een praktisch instrument ter ondersteuning van aanvragers en alle bij het vergunningproces betrokken entiteiten met het oog op een soepele en effectieve procedure en beoordeling.

In de Gids wordt ingegaan op de overwegingen van de toezichthouder bij het beoordelen van bankvergunningaanvragen, die in het bijzonder relevant zijn gelet op het specifieke karakter van banken met een fintechbedrijfsmodel. De Gids dient te worden gelezen in samenhang met de algemene gidsen van de ECB op het terrein

¹ Verordening (EU) nr. 575/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende prudentiële vereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 1).

van de beoordeling van vergunningaanvragen en de beoordeling van de deskundigheid en betrouwbaarheid².

² Zie de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen en de [Gids voor beoordeling van de deskundigheid en betrouwbaarheid](#) op de website van het banktoezicht van de ECB.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond van de Gids

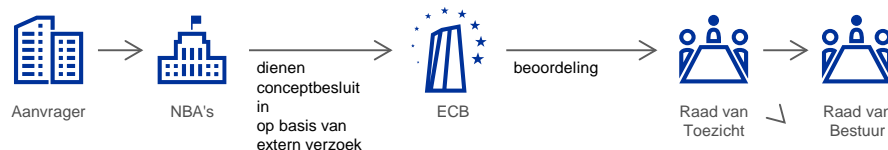
Het SSM bestaat uit de ECB en de nationale bevoegde autoriteiten (NBA's) van de deelnemende landen. De ECB ziet toe op het Europees banktoezicht door:

- voor een gemeenschappelijke aanpak van het dagelijks toezicht te zorgen;
- de consistente toepassing van de regelgeving en het toezichtsbeleid te waarborgen.

Binnen het SSM beoordelen de ECB en de NBA's gezamenlijk de verlening en uitbreiding van bankvergunningen. Voor alle aanvragen geldt als aanspreekpunt de NBA van het land waarin de bank zich wil vestigen. De ECB en de NBA's werken gedurende de gehele beoordelingsprocedure nauw samen, waarbij de ECB het definitieve besluit vaststelt.³

De ECB is bevoegd bankvergunningen te verstrekken voor alle banken die in het eurogebied willen opereren, met inbegrip van fintechbanken.

Figuur 1
De vergunningprocedure

1.2 Wat is een fintechbank?

Om fintechbanken te definiëren is het nuttig eerst inzicht te krijgen in het begrip fintech zelf. De Raad voor Financiële Stabiliteit (Financial Stability Board – FSB) definieert fintech als “op technologie gebaseerde innovatie op het gebied van financiële diensten die zou kunnen leiden tot nieuwe bedrijfsmodellen, toepassingen, processen of producten met een belangrijke invloed op het verlenen van financiële diensten”.⁴

De ECB is van oordeel dat deze Gids relevant is voor entiteiten die binnen de CRR-definitie van “kredietinstelling”⁵ vallen.

³ Zie voor meer informatie hoofdstuk 6 van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen op de website van het banktoezicht van de ECB.

⁴ Zie FSB, “Financial Stability Implications from FinTech”, blz. 7, juni 2017 (<http://www.fsb.org/wp-content/uploads/R270617.pdf>).

⁵ In artikel 4, lid 1, punt 1, van de CRR wordt een kredietinstelling gedefinieerd als “een onderneming waarvan de werkzaamheden bestaan in het van het publiek in ontvangst nemen van deposito’s of andere terugbetaalbare gelden en het verlenen van kredieten voor eigen rekening”.

De ECB beschouwt een fintechbank als een bank met "een bedrijfsmodel waarbij de ontwikkeling en levering van bankproducten en -diensten op technologische innovatie zijn gebaseerd".

In het kader van deze Gids beschouwt de ECB een fintechbank als een bank met "een bedrijfsmodel waarbij de ontwikkeling en levering van bankproducten en -diensten op technologische innovatie is gebaseerd". Gelet op de verscheidenheid aan instellingen en technologieën in de verschillende landen die aan het SSM deelnemen, dekt dit ruime begrip de verschillende activiteiten van kredietinstellingen in de verschillende rechtsgebieden af en omvat het:

- nieuwe fintechdochterondernemingen van bestaande vergunninghoudende banken;⁶
- nieuwe marktpartijen die technologische innovatie toepassen om met gevestigde banken in de gehele waardeketen te concurreren, evenals bestaande leveranciers van financiële diensten (bv. betalingsinstellingen, beleggingsondernemingen, instellingen voor elektronisch geld, enz.) die bancaire activiteiten aan hun activiteiten toevoegen en derhalve kunnen worden beschouwd als nieuwe marktdeelnemers die een bankvergunning nodig hebben.

1.3 Beoordeling van vergunningaanvragen betreffende fintechbanken

Deze Gids beoogt een toelichting te geven op de benadering van de ECB bij het beoordelen van vergunningaanvragen voor nieuwe fintechbanken en voor het opzetten van gespecialiseerde dochterondernemingen van bestaande kredietinstellingen (zowel belangrijke instellingen als minder belangrijke instellingen)⁷, die een fintechbedrijfsmodel toepassen. Voor fintechbanken moeten dezelfde normen gelden als voor andere soorten van kredietinstellingen.

De Gids weerspiegelt het beleid waarover de Raad van Toezicht overeenstemming heeft bereikt (onverminderd nationale en EU-rechtskaders) en heeft betrekking op de overwegingen van de toezichthouder die in het bijzonder een rol spelen als de vergunningaanvraag een fintechbank betreft. Deze overwegingen zijn echter niet uitsluitend van toepassing op fintechbanken en kunnen net zo relevant zijn voor de beoordeling van banken met een traditioneler bedrijfsmodel.

Het is mogelijk dat het beleid, de werkwijzen en processen in deze Gids moeten worden bijgewerkt en aangepast naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen en in de praktijk opgedane ervaring. Het beleid zal periodiek worden getoetst in het licht van de verdergaande ontwikkeling van de werkwijzen binnen het toezicht betreffende vergunningen en van internationale en Europese ontwikkelingen in de regelgeving of nieuwe gezaghebbende interpretaties van de Richtlijn kapitaalvereisten (Capital

De Raad van Toezicht van de ECB heeft de Gids in januari 2018 goedgekeurd.

⁶ Zo zou een vergunninghoudende instelling kunnen besluiten een nieuwe juridische entiteit op te zetten voor toepassing van fintechoplossingen die voorheen intern werden ontwikkeld.

⁷ Voor informatie over de aanmerking van instellingen als belangrijk of minder belangrijk: zie artikel 6, lid 4, van Verordening van de Raad (EU) nr. 1024/2013 van 15 oktober 2013 waarbij aan de Europese Centrale Bank specifieke taken worden opgedragen betreffende het beleid inzake het prudentieel toezicht op kredietinstellingen (PB L 287, 29.10.2013, blz. 63).

Requirements Directive – CRD IV)⁸ afkomstig van bijvoorbeeld het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Deze Gids is niet juridisch bindend, maar is bedoeld als een praktisch instrument dat, zoals in het Voorwoord is vermeld, in samenhang dient te worden gelezen met de algemene gidsen van de ECB op het terrein van de beoordeling van vergunningaanvragen en de beoordeling van de deskundigheid en betrouwbaarheid. De NBA's hebben ermee ingestemd voor zover mogelijk hun nationale wetgeving te interpreteren en procedures te ontwikkelen op een wijze die bij dit beleid aansluit.

De algemene criteria die in de CRD IV uiteengezet zijn en die in de vergunningverleningsprocedure getoetst worden, hebben onder meer (dus niet limitatief) betrekking op de volgende vier gebieden :

1. governance (geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan en de geschiktheid van aandeelhouders);
2. interne organisatie (kaders voor risicobeheer, compliance en audit);
3. programma van werkzaamheden;⁹
4. kapitaal, liquiditeit en solvabiliteit.

⁸ Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 338).

⁹ De beoordelingscriteria voor het programma van werkzaamheden en het kapitaal zullen onderdeel zijn van een volgende openbare raadpleging betreffende de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen. Deze Gids gaat in op de overwegingen die relevant zijn bij fintechbanken in het kader van de vier beoordelingscriteria die in lijn zijn met de criteria van het algemeen juridisch kader en de aanstaande updates van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen.

2 Geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan

Wat de geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan betreft, dienen fintechbanken aan dezelfde algemene criteria te voldoen als elke andere bank. Overeenkomstig de CRD IV en de omzetting daarvan in de nationale wetgeving van de deelnemende lidstaten moeten de leden van het leidinggevend orgaan daarom over voldoende kennis, vaardigheden en ervaring beschikken om hun functie uit te oefenen. Dat houdt onder meer in voldoende kennis, vaardigheden en praktische en theoretische ervaring op het gebied van het bankwezen en/of financiële diensten.¹⁰

Aangezien fintechbanken een door technologie bepaald bedrijfsmodel hebben, is het bovendien voor de taakvervulling door de leden van het leidinggevend orgaan van belang te beschikken over technische kennis, vaardigheden en ervaring, die net zo noodzakelijk zijn als voldoende bancaire kennis, vaardigheden en ervaring.

Kader 1

De beoordeling van de geschiktheid van de leden van het leidinggevend orgaan

De ECB en de NBA's beoordelen de beroepservaring, kwalificaties en vaardigheden van de personen die leiding geven aan de bedrijfsactiviteiten van fintechbanken.

IT-competenties van de leden van het leidinggevend orgaan

Op grond van de CRD IV moeten de leden van het leidinggevend orgaan te allen tijde beschikken over voldoende kennis, vaardigheden en ervaring om hun taken te vervullen. Gelet op de specifieke aard van een fintechbank en het belang van technologie voor de bedrijfsactiviteiten van een fintechbank betekent dit vereiste volgens de ECB dat de leden van het leidinggevend orgaan van zo'n bank, dat wil zeggen in zowel een bestuursfunctie (uitvoerende bestuurders/leden van de raad van bestuur) als in een toezichthoudende functie (niet-uitvoerende bestuurders/leden van de raad van commissarissen), dienen te beschikken over relevante technische kennis en praktische ervaring die hen in staat stellen de risico's van het bedrijfsmodel te doorgronden en hun functie te vervullen. Eén indicator dat aan zo'n vereiste voldaan is, zou zijn dat een fintechbank een Chief Information Technology Officer heeft benoemd als uitvoerend bestuurder.

Deskundigheid en betrouwbaarheid van de leden van het leidinggevend orgaan¹¹

Ook wordt de kennis en ervaring van de leden van het leidinggevend orgaan op het gebied van bankieren en/of financiële diensten beoordeeld. De complexiteit van het bedrijfsmodel wordt een van de factoren om te bepalen welke niveau van kennis en ervaring voldoende is.

¹⁰ Zie paragraaf 5.3 van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen.

¹¹ Zie de [Gids voor beoordeling van de deskundigheid en betrouwbaarheid](#) op de website van het banktoezicht van de ECB.

3 Geschiktheid van aandeelhouders

In het kader van een vergunningverleningsprocedure wijken de beoordelingscriteria voor aandeelhouders met een gekwalificeerde deelneming niet af van de criteria die worden gebruikt om een verwerfer van een gekwalificeerde deelneming in een bestaande kredietinstelling te beoordelen.¹² Bij fintechbanken kan de aandeelhoudersstructuur bestaan uit de oprichters en verschillende verstrekkers van durfkapitaal. In sommige gevallen kan een “business incubator”¹³ de belangrijkste aandeelhouder van een fintechbank zijn. In verband met de behoefte aan groeifinanciering zijn de investeerders in de fase waarin de vergunningverleningsprocedure zich afspeelt, vaak verstrekkers van “zaaikapitaal”¹⁴. Hun aandelenbelang kan in een latere fase verwateren wanneer er meer investeerders bij komen. Dergelijke toekomstige investeerders zijn normaliter niet bekend wanneer de vergunningverlening plaatsvindt. In sommige gevallen kan het echter tijdens de vergunningverleningsprocedure al duidelijk zijn dat de bestaande aandeelhouders hun aandelenbelang in de instelling op lange termijn niet zullen vasthouden.

Bovendien hebben opstartende fintechbanken vaak niet veel mogelijkheden om (via een beursgang) op de openbare kapitaalmarkt financiering aan te trekken. Het leidinggevend orgaan zal zich derhalve richten op het vinden van financieringsbronnen.

In overeenstemming met de CRD IV dient elke aandeelhouder met een gekwalificeerde deelneming te beschikken over management- en technische vaardigheden op het gebied van financiële activiteiten, met inbegrip van financiële dienstverlening. Wanneer er geen gekwalificeerde deelnemingen zijn, wordt een beoordeling uitgevoerd van de 20 grootste aandeelhouders of leden.

Daarnaast dient de financiële soliditeit van de aandeelhouders voldoende te zijn om gedurende een initiële periode (van doorgaans drie jaar) een gezonde en prudente bedrijfsvoering van de fintechbank te waarborgen.

¹² Zie paragraaf 5.4 van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen.

¹³ Het begrip “business incubation” heeft betrekking op een combinatie van bedrijfsontwikkelingsprocessen, infrastructuur en mensen om nieuwe en kleine bedrijven te stimuleren. Hierbij wordt deze bedrijven hulp geboden om tijdens de eerste fasen van hun ontwikkeling – waarin ze waarschijnlijk kwetsbaar zijn en moeilijkheden kunnen ondervinden – te overleven en te groeien.

¹⁴ Zaaikapitaal is het aanvangskapitaal dat bij het starten van een bedrijf wordt gebruikt om de bedrijfskosten te dekken en verstrekkers van durfkapitaal aan te trekken. Het is vaak afkomstig uit het persoonlijk vermogen van de oprichters.

Kader 2

De beoordeling van de geschiktheid van de aandeelhouders

Reputatie van aandeelhouders met een gekwalificeerde deelneming

Met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel beoordelen de ECB en de NBA's de reputatie van de aandeelhouders¹⁵ (zowel wat integriteit als vakbekwaamheid betreft), waarbij rekening wordt gehouden met de mate van invloed die iedere aandeelhouder over de fintechbank wil uitoefenen. De aanwezigheid van goede corporategovernancestructuren (bv. onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurders) maakt ook onderdeel uit van deze beoordeling. Als een aandeelhouder een trackrecord op het gebied van investeringen en portefeuillebeheer kan aantonen, dan wordt met deze opgedane ervaring rekening gehouden.

Financiële soliditeit van een aandeelhouder met een gekwalificeerde deelneming

De ECB en de NBA's beoordelen de financiële soliditeit van de aandeelhouders in het licht van de financieringsbehoeften van de fintechbank. Als onderdeel van de vergunningverleningsprocedure wordt van aandeelhouders met een gekwalificeerde deelneming verwacht dat zij aan de CRD IV voldoen, en de ECB en NBA's zullen de naleving van de in artikel 23 van de CRD IV opgenomen criteria, zoals omgezet in nationale wetgeving, beoordelen, met inbegrip van hun plannen zo nodig steun aan de fintechbank te verlenen die verder gaat dan het vereiste aanvangskapitaal dat in de vergunningprocedure wordt beoordeeld. Hun bereidheid en vermogen om dit te doen kan gebaseerd zijn op bestaande financiële middelen of te verwachten inkomsten uit zakelijke activiteiten, evenals op contacten die hen in staat zouden stellen aanvullende financieringsbronnen aan te boren. Indien in het businessplan van de fintechbank wordt uitgegaan van groeicijfers die alleen kunnen worden gerealiseerd via aanvullende financiering die de toezeggingen en middelen van de huidige aandeelhouders te boven gaat, zullen de ECB en de NBA's het businessplan beoordelen, evenals de in het plan beschreven wijze waarop dergelijke aanvullende middelen aangetrokken gaan worden.

¹⁵ Dit geldt voor de aandeelhouders die een belang van meer dan 10% van het kapitaal en de stemrechten houden of, als er meerdere kleinere aandeelhouders zijn, zonder gekwalificeerde deelnemingen, voor de 20 grootste aandeelhouders. Zie artikel 14, lid 1, van de Richtlijn kapitaalvereisten – Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 338).

4 Organisatorische structuur

4.1 Goedkeuring van kredietrisico en governance

Fintechbanken die in ontwikkelde markten opereren, gebruiken vaak een standaardbenadering om de aflossingscapaciteit van klanten te controleren, waarbij bijvoorbeeld de volgende factoren worden beoordeeld:

- identiteit – ter voorkoming van fraude;
- aflossingscapaciteit – gebaseerd op het inkomen en de actuele schuldlast;
- aflossingsbereidheid – doorgaans gebaseerd op het kredietverleden.

Een deel van deze informatie, in het bijzonder het kredietverleden van een klant, is doorgaans niet beschikbaar tijdens de initiële fasen van het bedrijf om een intern model voor kredietscores ('credit scoring') te kunnen bouwen. Fintechbanken zullen derhalve doorgaans gebruikmaken van uitbestede kredietscorediensten en/of alternatieve gegevensbronnen en alternatieve kredietscoremethodologieën.

De ECB en de NBA's beoordelen in welke mate een aanvrager over een duidelijk ingericht proces voor kredietgoedkeuring beschikt, evenals voor het wijzigen, verlengen en herfinancieren van bestaande kredieten en voor het aantonen welk type gegevens in het kredietverleningsproces wordt gebruikt en hoe de gegevenskwaliteit is geborgd.

De ECB en de NBA's beoordelen tevens of zulke processen gedocumenteerd zijn en periodiek worden geëvalueerd. Dit geldt ook voor de toelatingsbeoordeling, waardering en uitwinbaarheid van onderpand, evenals voor de classificatie van niet-renderende leningen en het beheer daarvan.

Fintechbanken zijn doorgaans internationaler georiënteerd dan traditionele banken en het is derhalve waarschijnlijk dat een belangrijk deel van hun bedrijfsactiviteiten wordt ontplooid buiten het land waar de vergunningaanvraag werd ingediend. Dit kan ook betekenen dat er behoefte is aan landspecifieke kredietscoreprocessen.

Kader 3

De beoordeling van kredietscorebepaling ('credit scoring') en governance

Bij het beoordelen van een vergunningaanvraag betreffende een fintechbank houden de ECB en de NBA's rekening met de onderstaande aspecten van het kredietverleningsproces, de interne governance en de methodologieën en gegevens voor het bepalen van kredietscores.

Governancestructuur en het besluitvormingsproces voor kredietverlening

1. De ECB en de NBA's beoordelen het interne kredietbeoordelingsproces van de aanvrager; als onderdeel van dit proces dienen er minimumcriteria vast te liggen voor de bij de analyses te gebruiken informatie. Bij de beoordeling kijkt de toezichthouder naar de wijze waarop de aanvrager de opgegeven inkomsten van klanten controleert, en welke systemen (bv. kredietinformatiebureaus) en gegevens (bv. gegevens over het kredietverleden en het nettoschuldniveau van klanten op basis van gegevens over een individuele klant of een referentiegroep) de aanvrager gebruikt om de kredietscores te bepalen.
2. De ECB en de NBA's beoordelen hoe deze informatie wordt gebruikt als grondslag voor de ratings die aan door de fintechbank verstrekte kredieten worden toegekend. Aangezien de juistheid en toereikendheid van dergelijke informatie cruciaal voor de bank is, dient het leidinggevend orgaan van de bank in staat te zijn tot het juiste oordeel te komen over de toereikendheid van het gehele kredietverleningsproces – van het begin tot het eind – van de fintechbank.

Kredietscorebepaling ('credit scoring')

1. De ECB en de NBA's beoordelen de haalbaarheid van het kredietscoremodel van de aanvrager. Dit model kan bestaan uit een reeks van benaderingen, van het zelf ontwikkelen van een kredietscoremodel tot het valideren van kredietscores die van externe leveranciers zijn verkregen. Daarnaast evalueren ze hoe het kredietscoremodel en het totale risicobeheer worden afgestemd op de groei van de transactievolumes.
2. De ECB en de NBA's beoordelen de documentatie van het kredietscoremodel en hoe goed dit binnen de hele bank wordt begrepen, met inbegrip van de managers en medewerkers die zich bezighouden met het goedkeuren van kredieten en het beoordelen van kredietaanvragers met lage kredietscores.
3. Indien een fintechbank in verschillende landen actief wil zijn, kan het noodzakelijk zijn over landspecifieke kredietscoreprocessen te beschikken in verband met verschillen wat betreft de beschikbaarheid van gegevens – zo zouden de belastingregels en -aangiften per land kunnen verschillen. Met deze bijzonderheden zal rekening moeten worden gehouden om ervoor te zorgen dat het kredietscoremodel goed werkt; en ze worden meegenomen in de beoordeling door de toezichthouder.
4. De ECB en de NBA's beoordelen de toereikendheid van de plannen die de fintechaanvrager heeft om te zorgen voor voldoende mensen en middelen, waaronder het aantal medewerkers die bij de ontwikkeling en het onderhoud van interne kredietscoremodellen zijn betrokken. Deze beoordeling vindt plaats met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel en op basis van een op risico gebaseerde aanpak.

Kredietcoremethoden en gegevensbronnen¹⁶

1. De ECB en de NBA's beoordelen of kredietcoremethoden aan de vereisten in de regelgeving voldoen. Voor zover alternatieve gegevensbronnen en kredietcoremethodologieën gebruikt worden, beoordelen de ECB en de NBA's of het risicobeheer en de noodzakelijke kapitaalwaarborgen hierop zijn afgestemd.
 2. Indien een fintechbank gebruikmaakt van door een externe leverancier aangeleverde kredietcores (uitbesteding van de kredietcorebepaling) en de leverancier alternatieve gegevensbronnen gebruikt om scorekaarten op te bouwen, dan beoordelen de ECB en de NBA's de toereikendheid van de risicobeheersingsmaatregelen van de fintechbank. Hierbij wordt onder meer gekeken of de uitbestedingsrisico's voldoende worden beheerd, en of het proces voor het bepalen van de kredietcores en de daarbij gebruikte gegevensbronnen goed zijn gedocumenteerd en binnen de gehele bank worden begrepen. Bovendien wordt in de beoordeling aandacht besteed aan het vermogen van de aanvrager om eventuele contractuele rechten uit te oefenen op grond waarvan de fintechbank en de toezichthouders de uitbestede activiteiten op het terrein van de kredietcorebepaling mogen auditen.
-

4.2 Risico's op het gebied van IT

De ECB beschouwt cyberrisico's (zoals mogelijke cybercrime) en de toegenomen afhankelijkheid van uitbesteding (waaronder clouddiensten) als twee van de meest voorkomende en belangrijkste IT-risicogebieden¹⁷ die binnen het Europees banktoezicht worden onderkend.

De toegenomen kwetsbaarheid voor cyberaanvallen vloeit voort uit de betrokkenheid van allerlei partijen. Fintechbanken passen doorgaans in relatief hoge mate uitbesteding toe, waarbij gegevens worden gedeeld met een relatief breed scala aan partijen. Hierdoor zijn fintechbanken kwetsbaarder voor cyberaanvallen. Als gevolg van deze cyberaanvallen kan de dienstverlening verstoord raken, kunnen klantgegevens verloren gaan en kunnen frauduleuze financiële transacties en systeemuitval optreden.

¹⁶ Deze methoden steunen op de onderliggende analytische gegevensmodellen en alternatieve gegevensbronnen, zoals betalingen van medische rekeningen en socialemediaprofielen, en wijken daardoor af van standaardkredietcoremodellen waarbij alleen kredietverleden en schuldniveau als inputs worden gebruikt.

¹⁷ Volgens de EBA-definitie van ICT-risico (ICT = informatie- en communicatietechnologie) is dit het risico dat de werking en beschikbaarheid van ICT-systemen en gegevens ongunstig kunnen worden beïnvloed, en de diensten van de instelling mogelijk niet tijdig kunnen worden hersteld, als gevolg van een falend onderdeel van de ICT-hardware of software en tekortkomingen in het ICT-systeembeheer.

Kader 4

De beoordeling van risico's op het gebied van IT

Waarborgen tegen cyberaanvallen

De ECB en de NBA's beoordelen de door de fintechbank getroffen waarborgen om de invloed van cyberrisico's te minimaliseren, in het bijzonder:

1. gespecialiseerde medewerkers en een intern risicobeheerkader, die het leidinggevend orgaan in staat stellen een strategie en procedures te ontwikkelen om cyberincidenten te monitoren, snel op te sporen en op te lossen;
 2. regelingen om de continuïteit en duurzaamheid van het bedrijf te waarborgen, met inbegrip van de wijze waarop klanten gecompenseerd zouden kunnen worden als ze slachtoffer van een cyberaanval zijn (bv. bij schending van gegevensbescherming);
 3. details over de waarborgen die zullen worden getroffen teneinde een hoog beschikbaarheidsniveau van het IT-systeem en -netwerk te garanderen.
-

4.3 Uitbesteding, met inbegrip van clouddiensten

Alle banken moeten voldoen aan de in de regelgeving opgenomen vereisten in verband met uitbesteding en clouddiensten, zo ook fintechbanken, die doorgaans meer van dergelijke diensten gebruikmaken.¹⁸ De ECB en de NBA's zullen beoordelen of uitbestedingscontracten de aanvrager en zijn toezichthouders in staat stellen uitbestede activiteiten te controleren. De ECB en de NBA's beoordelen tevens de afhankelijkheid van leveranciers, in het bijzonder kwetsbaarheden als gevolg van contractuele lock-in-bepalingen die een risico voor de bedrijfscontinuïteit kunnen vormen.

Kader 5

De beoordeling van de uitbesteding van activiteiten

Uitbesteding

Wanneer een fintechbank die een vergunning aanvraagt een uitbestedingsovereenkomst is aangegaan, dan beoordelen de ECB en de NBA's of:

1. de aanvrager de dienstverlener aan een passende due diligencecontrole heeft onderworpen teneinde de met de uitbestedingsafspraken samenhangende risico's te beoordelen; deze controle kan tevens door een onafhankelijke derde partij worden uitgevoerd;

¹⁸ De term "clouddiensten" heeft betrekking op diensten die het mogelijk maken toegang te krijgen tot een verzameling van IT-middelen, waaronder netwerken, servers en andere infrastructuur, opslag en applicaties.

2. de aanvrager voldoende aandacht heeft besteed aan factoren zoals de financiële situatie van de dienstverlener, diens positie in de markt, de kwaliteit van en het verloop onder het management en de medewerkers, en het vermogen van de aanvrager om de bedrijfscontinuïteit te beheren en juist en tijdig verslag te doen aan het management.

Uitbesteding van clouddiensten

De beoordeling door de toezichthouder van de uitbesteding van clouddiensten houdt onder meer in dat wordt gekeken of een aanvrager bij de selectie van een aanbieder van clouddiensten voldoende aandacht heeft besteed aan de onderstaande aspecten.

1. De uitvoering van een uitgebreide beoordeling van de aard, omvang en complexiteit van de contractuele afspraken en de technisch opzet ten aanzien van de clouddiensten. Deze beoordeling dient een beoordeling van de taken en verantwoordelijkheden van de leverancier van de clouddiensten te omvatten, met inbegrip van de verplichting van de leverancier om samen te werken en beheersingsmaatregelen te treffen. Tevens dient beoordeeld te worden of de leverancier over voldoende deskundigheid en middelen beschikt om het cloud-computing-risico te mitigeren.
 2. De mate waarin de bank afhankelijk is van leveranciers van clouddiensten en in staat is de afhankelijkheid van één leverancier van clouddiensten te minimaliseren, ten opzichte van de mogelijke kosten die gepaard gaan met het gebruik van meerdere leveranciers van clouddiensten.
 3. De naleving door de leverancier van de clouddiensten van de vereisten uit hoofde van wet- en regelgeving.
 4. De maatregelen die de leverancier van de clouddiensten zal treffen om de aanvrager te blijven ondersteunen wanneer er een storing optreedt in de systemen van de aanbieder. Bovendien dient de aanvrager de met de cloud-computingovereenkomst samenhangende risico's te beoordelen. Dit dient informatie op te leveren over de totale blootstelling aan het risico van gebruikmaking van een externe leverancier van clouddiensten en wat het voor de aanvrager betekent als er storingen of onvolkomenheden optreden, of als de leverancier van clouddiensten in gebreke blijft bij het leveren van de diensten.
 5. De mate van bescherming van persoons- en vertrouwelijke gegevens die in de 'service level agreement' is vastgelegd.
-

4.4 Gegevensbeheer ('data governance')

Een risico met betrekking tot gegevens kan zich voordoen wanneer er sprake is van ongeautoriseerde wijziging of het verlies van gevoelige gegevens of de verstoring van diensten. Een sterk beheer van de informatiebeveiliging stelt aanvragers beter in staat het cyberrisico te beheren, waardoor ze beter tegen dit risico bestand zijn. De ECB en de NBA's beoordelen of een aanvrager ervoor zorgt dat de informatie beschermd is, zodat deze niet in handen komt van ongeautoriseerde gebruikers (vertrouwelijkheid van gegevens), ongeautoriseerd kan worden gewijzigd (integriteit

van gegevens) en dat deze wanneer nodig toegankelijk is (beschikbaarheid van gegevens). In dit verband dient gelet te worden op de vereisten van de Algemene verordening gegevensbescherming (General Data Protection Regulation – GDPR)¹⁹ die vanaf 25 mei 2018 zal gelden.

Kader 6

De beoordeling van het gegevensbeheer

Gegevensbeheer en -beveiliging

Bij de beoordeling van het kader dat de aanvrager heeft ingesteld voor gegevensbeheer en -beveiliging kijken de ECB en de NBA's of de aanvrager voldoende aandacht heeft besteed aan de onderstaande aspecten:

1. het alomvattende beheer van IT-risico's met een specifieke focus op operationele risico's (met inbegrip van de vertrouwelijkheid, beveiliging en integriteit van gegevens);
 2. relevante verbeterde informatiebeveiligingstechnieken met het oog op de specifieke risico's van de activiteiten (bv. microsegmentatie van IT-systemen, gebruik van het principe "verdediging in de diepte" bij het ontwerp van IT-diensten, het beheer van toegangsrechten op het niveau van systemen en gegevens, strikte authenticatie van gebruikers en klanten, en encryptie van kanalen en gegevens bij gevoelige informatie).
-

¹⁹ Verordening (EU) nr. 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (Pb L 119, 4.5.2016, blz.1).

5 Programma van werkzaamheden

Aangezien fintechbanken relatief nieuwe technologieën gebruiken en de markt recent betreden hebben, zijn historische gegevens, benchmarks en ervaring slechts beperkt beschikbaar voor deze typen instellingen.

Er bestaat doorgaans grotere onzekerheid over de bedrijfsprognoses van fintechbanken en de hieruit voortvloeiende kapitaalvereisten. Vergeleken met traditionele banken is het vaak minder duidelijk hoe het bedrijf zich zal ontwikkelen, aangezien het moeilijker is om het aantal klanten, transactievolumes, etc. te ramen. Bovendien is het lastiger het toekomstige niveau van financiering te voorspellen. Bovendien kan de innovatieve aard van een fintechbank onbekende risico's voor het businessplan met zich meebrengen.

Fintechbanken die een vergunning aanvragen, worden aangemoedigd een exitplan op te stellen. Dit plan wordt alleen aan de toezichthouders verstrekt indien deze daar specifiek om vragen op basis van de bijzonderheden van het bedrijfsmodel.²⁰ Het doel van het exitplan is vast te stellen hoe een fintechbank die een vergunning aanvraagt de eigen activiteiten op eigen initiatief kan staken, en wel op een ordelijke en solvabele wijze, zonder consumenten te treffen, het financieel stelsel te verstoren of interventie door de toezichthouder noodzakelijk te maken.

Kader 7

De beoordeling van het programma van werkzaamheden

Uit het bedrijfsmodel voortvloeiende uitvoeringsrisico's

De ECB en de NBA's beoordelen of de aanvrager kan aantonen dat deze in staat is voldoende kapitaal in reserve te houden om eventuele opstartverliezen in de eerste drie operationele jaren te dekken evenals, voor zover van toepassing, de kosten die samenhangen met de mogelijke uitvoering van een exitplan (zie hierna bij Exitplan). Het businessplan dient een exacte beschrijving te bevatten van de geraamde opstartverliezen in de eerste drie operationele jaren en dient financiële prognoses te geven voor de periode tot en met het break-evenpunt.

Exitplan

Bij de beoordeling van een exitplan²¹ kijken de ECB en de NBA's naar de onderstaande aspecten.

²⁰ Het gebruik van een exitplan wordt voorzien in het vervolg op de openbare raadpleging betreffende de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen, waarin de beoordelingscriteria voor het programma van werkzaamheden en het kapitaal zullen worden opgenomen. Deze Gids gaat in op alle overwegingen die relevant zijn voor fintechbanken, in overeenstemming met de criteria van het algemeen juridisch kader en de aanstaande updates van de Gids inzake de beoordeling van vergunningaanvragen.

²¹ Een exitplan is iets anders dan een herstelplan of een afwikkelingsplan. Een exitplan wordt door de bank zelf opgesteld en waarborgt dat de bedrijfsactiviteiten van een bank ordelijk worden beëindigd zonder dat daarbij verstoringen of verliezen voor depositohouders optreden. Daarentegen wordt een afwikkelingsplan – dat de afwikkeling van een bank betreft – door de afwikkelingsautoriteit opgesteld, en bevat een herstelplan de instrumenten die een bank kan gebruiken om van een crisis te herstellen.

1. Of het eigen vermogen ('own funds') van de fintechkredietinstelling toereikend is ter dekking van de bedrijfskosten van de fintechbank voor een periode van drie jaar en, indien noodzakelijk, ter dekking van de kosten die gepaard gaan met het beëindigen van de bedrijfsactiviteiten en het sluiten van de bank zonder dat depositohouders daarbij schade lijden.
 2. Wanneer om het exitplan wordt gevraagd, of dit plan op het bedrijfsmodel gebaseerde triggers bevat die het exitplan in werking stellen. Kwantitatieve maatstaven (bv. kapitaal, liquiditeit en winstgevendheid) dienen mede te waarborgen dat er een duidelijk inzicht is wanneer een triggerniveau wordt bereikt, waarbij de desbetreffende NBA in kennis wordt gesteld.
-

6 Kapitaal, liquiditeit en solvabiliteit

De toezichthouders beoordelen het kapitaal, de liquiditeit en solvabiliteit en houden hierbij onder meer rekening met de onderstaande aspecten.

6.1 Aanvangskapitaal

In de opstartfase loopt een fintechbank een groter risico dat er financiële verliezen optreden die gaandeweg het beschikbare eigen vermogen ('own funds') kunnen doen afnemen. De volgende scenario's zijn (niet-uitputtende) voorbeelden van gevallen waarin extra kapitaal, d.w.z. bovenop de minimumvereisten, noodzakelijk zou kunnen zijn:

- Een nieuwe fintechbank betreedt een ontwikkelde markt die door verschillende deelnemers en gerenommeerde merken wordt gekenmerkt. In het businessplan van een in de opstartfase verkerende fintechbank kan derhalve worden uitgegaan van een agressieve prijsstrategie om marktaandeel te verwerven, bijvoorbeeld door een hoge rente te bieden om deposito's aan te trekken. Dit zou aanvullend kapitaal vereisen om gelijke tred te houden met de geraamde groei van de hiermee samenhangende kredietvolumes.
- Naarmate een fintechbank meer te weten komt over de omgeving waarin deze actief is, kan een wijziging in het bedrijfsmodel om in te spelen op marktbehoeften meer voor de hand komen te liggen teneinde de winstgevendheid overeind te houden in wat vaak een nichesegment is. Bij de overgang op een herzien bedrijfsmodel kunnen de specifieke risico's waarmee de bank te maken heeft, aanzienlijk veranderen. Ter voorkoming van onverwachte verliezen moeten deze risico's op passende wijze worden gesignaleerd en gemonitord.

6.2 Liquiditeit

Een fintechbank kan in de opstartfase met verhoogde liquiditeitsrisico's te maken krijgen, zoals in de volgende voorbeelden:

- Onlinedepositohouders kunnen prijsgevoelig gedrag vertonen, wat betekent dat het relatief waarschijnlijk is dat ze hun tegoed bij de bank opnemen om het vervolgens naar een concurrent die een hogere rente betaalt, over te brengen. Er is een risico dat door een fintechback geaccepteerde onlinedeposito's

volatieler zijn en minder “sticky” dan traditionele bij banken aangehouden deposito's.²²

- Indien een fintechbank vooral van interbankfinanciering afhankelijk is, kan het ontbreken van winstgevendheid, in het bijzonder in de eerste fasen van het bestaan, van invloed zijn op de prijs van herfinanciering.

²² De term "sticky" wil zeggen dat bankdeposito's in een stresssituatie zoals een bankcrisis of een andere externe economische gebeurtenis minder snel worden opgenomen.

Afkortingen

EBA	Europese Bankautoriteit
ECB	Europese Centrale Bank
FSB	Financial Stability Board (Raad voor Financiële Stabiliteit)
NBA	nationale bevoegde autoriteit
SSM	Single Supervisory Mechanism (Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme)

© Europese Centrale Bank, 2018

Postadres 60640 Frankfurt am Main, Duitsland
Telefoon +49 69 1344 0
Website www.bankingsupervision.europa.eu

Alle rechten voorbehouden. Reproductie voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan op voorwaarde dat de bron wordt vermeld.